

[Chr. Christiansen.]

forbrugernes på frit grundlag dannede sam-
menslutninger efter alt at dømme i stigende
grad må blive mere effektive som modpol,
når det drejer sig om at skabe den virkelige
naturlige prisdannelse, og jeg tror ikke,
denne kendsgerning sådan lader sig afvise.

Der foreligger ikke for mig beviser på,
at monopoltilsynet og dets arbejde har
været til skade for erhvervslivet, hvis det
da har drevet en prispolitik, der har været
rimelig og retfærdig. Derimod forekommer
det mig, at forbrugerne har krav på at
få noget mere at vide om, hvordan pris-
dannelsespolitikken i virkeligheden former
sig. De foreliggende betænkninger fra trust-
kommissionen fortæller jo, hvordan der
allerede under de nuværende forhold op-
findsomt etableres et net af prisaftaler og
markedsdelinger og gentlemanoverenskom-
ster omkring prisdannelserne. At dette
skaber dyrere vareforsyning for forbrugerne,
tror jeg ikke nogen kan bestride. For mig
at se er forbrugersynspunkter og -in-
teresser sat helt uden for disse aftaler og
i hvert fald helt uden for det fremsatte
lovforslag.

Jeg vil gerne i tilslutning til, hvad jeg
her har sagt, gøre blot et par principielle
betragtninger om prisproblemet. Den uham-
mede næringsfrihed er kommet til at be-
tyde økonomisk ufrihed for stadig større
dele af befolkningen. Selv om vi ikke i
vort land kender stordriften, således som den
er dominerende i andre lande, er det dog
et klart træk i udviklingen, at det er kapi-
talmagten, der behersker det økonomiske
liv, og der er også sket det, at vi har fået
en monopolisering af væsentlige dele af
erhvervslivet, der begrænser konkurrencen
og søger at betvinge prisdannelser. Man
spejder ofte forgæves efter den stærkt
omtalte liberalismes fri konkurrence. Det er
efter min mening åbenbart, at disse fore-
teelser forøger den økonomiske ulighed og
magtkoncentration og øver større indfly-
delse på samfundsøkonomien end lønpoli-
tiken i dag. Det er disse forhold, der gør

det påkrævet, at offentligheden har et vist
indseende med pris- og avanceforhold.

Siden den første verdenskrig er der sket
en udvikling, som krævede, at statsmagten
måtte gribe regulerende ind på områder, som
vi ikke kendte før 1914, men det må jo
heller ikke glemmes, at dette også har be-
tydet, at samtlige erhvervsorganisationer
har opnået stigende indflydelse på samfunds-
økonomiens struktur og udvikling, og der er
jo ingen, der mere tror på, at de gamle for-
hold kommer tilbage, hverken når det
drejer sig om erhvervslivet eller om sam-
fundsøkonomien. Vor opgave må være at
indrette vore samfundsforhold således, at
den brede befolknings interesser bliver til-
strækkeligt varetaget. Vi må ikke glemme,
at antallet af lønmodtagere i dag er langt
større end antallet af selvstændige. Dette
betyder, at antallet af direkte forbrugere
har nået en sådan højde, at deres synspun-
ter og interesser er uafviselige. I denne for-
bindelse rejser sig det såre vigtige spørgs-
mål om reallønnen forhold til pengelønnen.
Det er ikke muligt at skjule, at lønmodtager-
nes realløn er væsentlig mindre end den
opnåede fremgang i pengelønnen. Hvor løber
gevinsten hen?

Det er med disse betragtninger som bag-
grund, at jeg mener, at samfundsinteresse-
begrebet ikke kan holdes uden for spørgs-
målet om konkurrencebegrænsning og pris-
dannelse. Der tales så ofte om de skadelige
omkostningsstigninger, men det synes næ-
sten altid forstået derhen, at det er arbejds-
lønnen i snæver forstand, man udeluk-
kende opererer med. Men de højere for-
brugerpriser og de ofte helt urimelige avan-
cer er efter min opfattelse langt mere af-
gørende, end det kommer til udtryk. 1 kr.
sparet på priserne er måske 2 kr. indtjent
i løn.

Reallønsproblemet er kommet stærkt i
forgrunden, og det lader sig ikke sådan
afvise. For enhver lønmodtager er real-
lønnen af fundamental betydning for hans
levestandard. Under hensyn hertil mener jeg,
at prisdannelsen ikke blot er et privat-